

i Anne Brædders analyser af reenactment af 2. Verdenskrig. Selvindsiget og selvrefleksion gennem engagement med fortider er centralt på lidt forskellige måder i både Tove Kruses kapitel om pilgrimsvandring og Anette Warrings bidrag om fortidsfamilier i Sagnlandet Lejre.

At afslutningsvis lade Bernard Eric Jensen reflektere over faghistorikerens tilgange til reenactment, mens bogens eksempelstudier har drejet sig om lægmandspraktiserede versioner af samme fænomen, udgør en både godt tænkt og tankevækkende perspektivering.

Endelig må det fremhæves, at forlaget heldigvis har givet passende plads til illustrationer, da visualiseringer af levendegørelsespraktisserne klart fremmer læserens forståelse af de studerede fænomener i de fire cases, bogen hovedsagelig udgøres af. Praxis, praktisering og gøren er helt centrale forhold i bogens fine analyser, og derfor undrer det lidt, at det selvrefleksivt i indledningen fremhæves, at forfatterne i forløbet har forskudt grundspørgsmålet fra at være hvorfor reenactment til hvad, der kendetegner reenactment. Et for mig at se helt åbenlyst hv-ord at sætte i spil i stedet for eller sammen med hvad ville i lyset af bogens praktiseringsfokus snarere være hvordan.

Det er dog en detalje, som ikke skal forhindre en anbefaling af bogen. Jeg vil tro, at den kan være velegnet til brug på kurser i historiebrug og historieteori, da kombinationen af overordnede refleksioner og casestudier ofte fungerer godt i undervisningssammenhænge. Men også den almindeligt nysgerrige forsker, der undrer sig over reenactment-boomet, kan her finde stof til eftertanke.

Anne Folke Henningsen

| ULRIK PRAM GAD: *National Identity Politics and Postcolonial Sovereignty Games: Greenland, Denmark, and the European Union*, Museum Tusulanum Press, København 2016, 152 s. 198 kr.

Da forkvinden for Naalakkersuisut, Grønlands Selvstyre 2013-2014, Aleqa Hammond, i 2013 talte om fuld statslig uafhængighed af Danmark i sin levetid, kom det tilsyneladende som et stort chok for den danske (politiske) offentlighed. Det er lidt besynderligt, skriver lektor, cand.scient.pol., ph.d. Ulrik Pram Gad (UPG) i denne udgivelse, for selvom Hammond måske nok havde en mere provokerende stil, end vi er vant til fra den kant, så sagde hun i indhold ikke noget, som alle politikere i Grønland, fra de mest danskvenlige til de mest uafhængighedsstræbende, ikke allerede siger.

I Grønland fortælles nemlig historien om, at unionen med Danmark er et nødvendigt onde, indtil Grønland er i stand til økonomisk at stå på egne ben – men uafhængighed er det naturlige og ønskværdi-

ge slutpunkt på udviklingen. Danske politikere og embedsmænd derimod fortæller historien om Danmarks godhed og ansvarsfuldhed over for Grønland samt om de emotionelle og familiemæssige bånd, der binder fællesskabet sammen – et fællesskab, man gerne ser bestå.

UPG lægger ud med at ridse disse historier op, som Danmark og Grønland hver for sig fortæller om rigsfællesskabet. Og det kan der være god grund til, for de er nemlig lidt på kollisionskurs. Derefter – det vil sige i resten af bogen – udforsker han, hvordan de alligevel kan eksistere side om side, og hvordan der navigeres mellem dem i praksis.

Hvis man har fulgt lidt med i UPG's tidligere udgivelser, vil man genkende tre distinkte temaer i bogen: for det første den koloniale forældre-barn metafor, nu opdateret til en forældre-teenager version og danske politikeres forskellige „forældre-strategier“ over for Grønland. For det andet tesen om nødvendigheden af en „ever looser union“ som forudsætning for Rigsfællesskabets overlevelse. For det tredje, og det er naturligvis bogens teoretiske grundpille, *sovereignty games* eller på dansk, suverænitetspil. Som sådan er der egentlig ikke så meget nyt under solen, ud over at de tre temaer er blevet samlet og har fået en sløjfe på. Men det giver i og for sig udmærket mening, for de fungerer godt sammen og er sat op i den indledende ramme om de forskellige nationale narrativer.

Bogens væsentligste bidrag er således forfinelsen og den yderligere udforskning af begrebet *sovereignty games* i relation til studiet af (post) kolonialisme. Men det er heller ikke så lidt, hvis man skal tro minoritetsforsker Kirsten Thisted. Ved et udgivelses- og debatarrangement for bogen kaldte hun teorien intet mindre end en *game changer* inden for postkolonial teori. Det skyldes, at suverænitets og dermed (post)koloniale relationer altid i sidste ende er blevet anskuet binært: Har man fuld selvbestemmelse eller ej? Er man underordnet eller overordnet i relationen? Men mellem fuld og ingen suverænitets findes et spektrum og i en del tilfælde endda et handlerum.

I en af postkolonialismens mest berømte tekster spurgte den indiske litteraturteoretiker og filosof Gayatri Chakravorty Spivak: „Can the Subaltern Speak?“ Nej, svarede hun selv. UPG's teori implicerer derimod et ja.

Suverænitetspil er således selve forhandlingen om suverænitets. Det er det spil, som (politiske) aktører spiller for at få suverænitets på givne områder, og det er ikke blot (post)koloniale territorier, der spiller dem. Set af UPG gennem denne linse tager historien om Danmark og Grønland sig således ud: Handelsmonopolet i 1749 var et spil, der sikrede Danmark suverænitets over den grønlandske handel og dermed udmanøvrerede hollandske og baskiske hvalfangere. Salget af De Vestindiske Øer til USA var et spil, hvor Danmark opgav suverænitets over

et område og til gengæld fik den anerkendt på et andet (Grønland). Baseaftalen med USA i 1951 var et spil, der sikrede Danmark fortsat suverænitet over (resten af) Grønland ved at overlade Thule til amerikanerne. Og endelig er der suverænitetsspillet i FN, som endte med Grønlands formelle afkolonisering samt en øget medbestemmelse, der overlod i første omgang ganske begrænset suverænitet til Grønland.

På overfladen kan det måske komme til at lyde lige lovlig spilteoretisk: Som om al politik foregår rundt om et pokerbord, hvor alle holder kortene tæt ind til kroppen og forsøger at afsløre hinandens bluff; hvor alt bliver et nulsumsspil med kalkuler af tab og gevinster. Skal vi være helt ærlige, passer den beskrivelse på temmelig megen politik generelt, men det er værd at huske på, at teorien for det første netop behandler suverænitet som en flydende størrelse, og at den for det andet ikke siger noget om aktørernes bevæggrunde. Ens motiver kan være nok så ædle, eller det modsatte, men man indgår stadig i en vedvarende forhandling om at få dem omsat til resultater.

Hovedparten af bogen er viet til en gennemgang af, hvordan Grønland har spillet suverænitetsspillet i EU, og læseren lades ikke i tvivl om, at Grønland har gjort det godt. Først og fremmest ved at træde ud af unionen og dermed undgå blot at være et vedhæng til Danmark og blive underlagt danske aftaler. Udmeldelsen har paradoksalt nok givet Grønland mere indflydelse i forhold til EU, fordi man har kunnet etablere sig som selvstændig forhandlingspartner. En anden årsag til, at Grønlands suverænitetsspil i EU har været en succes, er, at EU med sine mange tidligere kolonimagter blandt medlemmerne i forvejen havde en ramme, der anerkender „oversøiske territorier“ med forskellige grader af tilknytning til en (tidligere) kolonimagt og forskellige behov for selvstændige aftaler. Blandt klubben af sådanne territorier har Grønland kunnet etablere sig som et af de absolut mest indflydelsesrige. En tredje årsag til, at Grønland har gjort det godt, er, at EU i forvejen er vant til at anse suverænitet som flydende snarere end binær og fastlåst. Her er man vant til, at alle lægger noget suverænitet i en pulje, som så forvaltes af forskellige aktører på forskellige områder. Det har simpelt hen matchet bedre med den grønlandske virkelighed end nationalstatskonstruktionen.

EU er således på mange måder et optimalt eksempel på, hvordan et ikke-suverænt territoriums handlingsrum kan udnyttes og forbedres gennem suverænitetsspil. Spørgsmålet er, om det er så optimalt, at det er enestående? UPG giver andre eksempler på internationale fora, hvor der (potentielt) er rum for ageren og forhandling: FN, ICC, (Vest)Norden og Arktisk Råd, men i ingen af disse fora har den grønlandske politik endnu givet helt lige så håndgribelige resultater som i

EU. Det skyldes nok, at man enten primært beskæftiger sig med det mere uhåndgribelige som kultur og etnicitet (ICC), eller fordi Danmark har sat sig tungt på det (Arktisk Råd). Men forhandlingerne, suverænitetsspillene, pågår uanset resultaterne og manøvrerummets størrelse, også bilateralt i forhold både til Danmark, Kina og USA.

At UPG har lanceret en teoretisk ramme og et sprog for forhandlingen af det (post)koloniale, er uden tvivl bogens største fortjeneste. Det er ikke uden grund og sandelig heller ikke nogen lille ære, at teorien har fået prædikatet *game changer* (om ordspillet i øvrigt er tilsigtet, skal jeg lade være usagt) af en autoritet på området som Thisted. Heri ligger også, at den bygger bro fra det politologiske til det humanistiske, hvilket er både interessant og værdifuldt for humanistiske forskere.

Bogen munder ud i forskellige mulige scenarier for rigsfællesskabets fremtid og anbefalinger for at undgå en kollision mellem de forskellige danske og grønlandske forestillinger om rigsfællesskabet. Det er nok den del, jeg mindst kan lide, hvilket ganske givet har at gøre med, at man som historiker ikke er helt tryk ved politologiens spådomme om fremtiden, men foretrækker at holde sig til det passerede.

Bogen er en typisk „statskundskab“-udgivelse, og lad os være helt ærlige: Den ser ret kedelig ud, hvis man dømmes den på omslaget, og bedre bliver det ikke, når man læser indholdsoversigten. Kapitlerne har lange teoretiske titler, der i og for sig ikke er misvisende, men det er alligevel lidt synd, for bogen er faktisk mere underholdende, end den umiddelbart lader skinne igennem, fordi den trods sit teoretiske tilsnit aldrig mister forbindelsen med virkeligheden. Min personlige favoritdel er historien om repræsentationernes indgange i rigsfællesskabets hus i Bruxelles. Her ville man gerne understrege, at Grønland og Færøerne er selvstændige spillere i forhold til EU, så derfor fik de lavet en separat indgang, så gæster, der kommer for at tale med Grønland eller Færøerne, ikke skal ringe på hos Danmark. Så langt så godt. En selvstændig indgang blev etableret med sikkerhedsglas og låste døre mellem de to, nu adskilte afdelinger af huset. Uheldigvis befandt det eneste gæstetoilet sig på den danske side af barrieren, så når gæster til den grønlandske repræsentation skulle benytte sig af faciliteterne, skulle de eskorteres gennem de låste døre af en sikkerhedsvagt. Historiens morale: Nok kan man komme langt i bestræbelserne på at repræsentere sig selv og fremstå selvstændigt, men Danmark er ikke til at komme uden om – heller ikke selvom et ekstra toilet siden blev installeret. Nogle gange er vi elefanten i rummet, andre gange blot en lille mus. Men vi er der. UPG's pointe er, at hvis vi gerne vil fortsætte med det, bør vi måske – og måske lidt paradoksalt – trække os lidt mere tilbage.

Iben Bjørnsson